

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Expenduntur Suaui effata de primordiis progreßibusque
iurisdictionis Ecclesiasticæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1551.

quando adesset Sacerdos, tamen non præditus auctoritate absol-
uendi hominis, qui ad sacram mensam accedit. Quamobrem cum
& is & alij Canones ac Decreta à designatis Præsulibus emendata
fuisent ex postrema Patrum censura, Canonis nuper allati tenor,
pro eo ac legitur in præsentia, probatus est. In Decretis formandis
Natura imitanda est in informatione viuentium, quæ omnem mu-
sculum, omnemque fibram summa cum ratione disponit: quam-
uis enim ea sint parùm speciosa, semper tamen sunt plurimum
operosa.

C A P V T III.

*Expenduntur Suauis effata de primordiis progressibusque
iurisdictionis Ecclesiasticæ.*

IN reparandæ disciplinæ negotio decretum fuit, vt continuare-
tur submotio obstaculorum, quibus Episcopis mansio in suis se-
dibus præpediebatur: inter ea potissimum esse illi affirmabant
exercendæ iurisdictionis impedimentum. Hinc Suauis occasione
captâ, originem progressumque iurisdictionis Ecclesiasticæ longè
digressione prosequitur; in qua more suo multa pronuntians, ni-
hil probans, instar oraculi tria persuadere, & in lectorum animis
imprimere conatur.

Primum est: Episcoporum auctoritatem in controuersis diri-
mendis sine consensione tum Presbyterij ex clericis conflati, tum
deinde generalis cuiusdam, etiam laicorum, conuentus, ortam esse
ex ignauia populorum, ab huiusce curæ onere abhorrentium, & ex
ambitione Præsulum huic auctoritati inhiantium.

Secundum: Huiusmodi iurisdictionem principio fuisse volun-
tariam cuiusque, qui eorum iudicio se sponte committeret; postea
verò ex Cæsarum Principumque succedentium priuilegio factam
esse necessariam, & sicuti loquuntur Iurisconsulti, *constitutam*:
quam postmodum ipsi Ecclesiastici adeò confirmarunt, vt eam sibi
arrogent, nihil ferè ab ipsis Principibus pendentem, & à Christo si-
bi proximè collatam.

Tertium est: Romanum Pontificem, Ecclesiâ sub iugum actâ,
ad se per tyrannidem abripuisse quidquid Episcopi mille & recen-
torum annorum spatio sibi acquisierant, *constituto in medio civili
regiminis alio regimine, quod à civili non penderet, aduersus quàm quisquis
qui de regimine scripserit, fieri vniquam posse cogitauerit.*

Duo sunt, quæ Suauis stylo præcipuè fauent. Alterum, quòd po-
pulares

pulares opiniones disseminet. Etenim populi mens cum ab utilitate magis moueatur quam à ratione, uti quam nec æstimat, neque percipit, verum putat quidquid sibi conducibile videtur, probatione minimè quaeritâ. Mihi verò, ad veritatem contrariam efficaciter digneque stabiliendam, opus foret aliud volumen contexere, in quo congererem quæ tot illustres viri de industria ea de re disputarunt. Alterum est, quòd non modò Suauis non cauet ne vllum lædat, sed intendit multos laceffere, & rem Christianam perturbare. Proinde quidquid ipsi libuit, proferre licuit, cum id animo agitaret, ut ipsius libri ducturi essent vitam quasi grassatorum, qui se non abstinere ab eo, quod ipsis odia proscriptionesque variis in regionibus pariat, cum satis illis sit, per eas excurrere non tamquam hospites, sed tamquam hostes. Contrà verò quod mihi proposui, est pax Christianorum, nollemque & ipsos hæreticos vulnerare, sed conciliare, nisi quantum eorum vulneratio necessaria est vel ad iustam defensionem, vel ad Catholicos ab ipsorum aggressionibus vindicandos. Multò odiosius mihi est, inuidiosas disputationes ingredi de profana potestate, cuius dissensionem à sacra inter maximas calamitates numero, quas pati possit Ecclesia, hoc est corpus illis membris compactum, quorum Christus est caput: quâ planè ratione accideret corpori naturali, in quo dextrum ac sinistrum brachium inter se concertarent, seque inuicem percuterent. Satis itaque mihi est eam tueri veritatem, quam extra omnem contouersiam omnes Catholici fatentur, prætermittis aliis ambiguis lubricisque quæstionibus.

6 Ac primò quidem de iurisdictione Episcoporum, è communitate Fidelium haud pendente, alibi contra Suauem fuscè disserui; adeoque satis hîc habeo, ea breuiter in lectoris memoriam reuocare: cum homo sit animal adeò dominandi cupidum, adeoque obtemperandi impatiens, nullo pacto fieri potuisse, ut Episcopi viribus inermes in suis cunctis Diocæsisibus, vniuersisque Christiani Orbis regionibus populos inducerent ad seipfos spoliandos, prout Suauis compminiscitur, possessâ iurisdictione, nisi compertum fuisset omnibus, id rectè administrationi necessarium esse. Atque hoc concessio, duæ consecutiones extemplò dimanant: altera, ita fuisse ab ipso Christo constitutum; nisi velimus nobis persuadere, ab eo fuisse quamdã formam regiminis inductam quæ perdurare non posset, ac proinde cogere homines in omni plaga aliam præstantiorem ordinare. Secunda consecutio est, vnumquemque hoc regimen inuertere molientem seditionis habellum esse, & conniti-

1551.

Christi cultoribus adimere administrationem illam, quam non in vno alterove loco, sed in cunctis Christianæ Reipublicæ oris illi vniuersi tamquam necessariam & putarunt & receperunt, eandem ipsam tredecim iam aut quatuodecim sæcula, si Suauis credimus, exercentes. Porro quod potior Episcoporum cura sit animarum cultura, quam fori administratio, vsque adeo certum & omnibus in confesso est, vt licuisset Suauis suo labori parcere in petendo huius rei testimonio ab ætate atque auctoritate Augustini; breuiori itinere potuisset sistere in Bernardi ætate, iis productis, quæ ad Eugenium Pontificem ille scripsit, quando iam Ecclesiastica hierarchia tum ad minores tum ad maximum Pontificem relata, eadem ratione, etiam secundum Suauis chronologiam, quæ in præsentia administrabatur. Quin planè ne vno quidem passu suam extra ætatem vagatus, per eos annos quibus Romæ adfuit, si conciones vniuersam in Apostolico palatio habitas exceperisset, de hoc ipso à sacris Concionatoribus Præsules sapissimè admonitos audiuisset; & cumque oculorum acies adest, licet hanc ipsam doctrinam sæpius repetitam legere in plurimis concionibus, quas ætate nostrâ in hac vrbe egregij viri & ex aliis & ex hoc meo Ordine habuerunt, typisque vulgarunt. At eam non omnes opere præstare haud diffiteor: sed parum emereret Episcoporum dignitas, si eo sisteret in gradu, quò vel omnes vel plerique peruenirent. Sed quid mirum, quando ne simplicis quidem Christiani longè inferiora officia ab vlllo homine sanctimoniam prædito exercentur, quin crebris quotidie labeculis inspergantur? Permittamus Platoni ideas; ad opus ipsum accedamus. Singuli eruditione præstantes, variis regionibus & ætatibus mentis ob oculos sibi propositis obseruent, num siue in alia religione, siue in Christiana, per diuersam regendi rationem tantum subsidij attributum ac reuerà suppeditatum nanciscantur animarum culturæ, pietatis alimento, suauis morum emendationi, quantum in Religione Catholica, & in regimine quo ea hisce temporibus administratur? Quisquis hac Reipublicæ formam contentus non est, nã is aut insanus aut deceptor est. Denique suo quisque reuoluat animo, quæ litium confusio, quæ sententiarum iniquitas Ecclesiam peruerteret, si causæ diiudicandæ essent per suffragia, non quidem à minoris notæ clericis, sed, pro eo ac Suauis liberet, à turba imperita, ad expendendas rationes inepta, suisque cupiditatibus mancipata.

Eadem argumentandi ratio mihi præstò erit in altero capite iurisdictionem Præsulum spectante, si cum laicis componatur. Etenim cum

Lib. 1. de
Consider.
cap. 5. &
epist. 256.
cuius initium
est, Non est
luc.

cum antiquiores Episcopi armatis legionibus instructi non fuerint ad profanos Principes violenter opprimendos, quin saepius illorum iniuriis velut inerme signum appetiti; quoniam pacto Christiani Principes, ingenio tam diuersi, per tot annorum seriem, Episcopis potestatem vniuersam tam amplam permisissent, nisi planè intellexissent aut ipsis à Christo fuisse impertitam, aut certe ad populos rectè gubernandos conducibilem? & ubi alterutrum verum sit, hostis est communis vtilitatis, quicumque odio certi alicuius Principatus, huius regiminis euerfionem cum publico detrimento molitur. Neque hinc opus est aliam ingredi quaestionem, an Episcopis iurisdictione in causis, non Ecclesiasticis modò, sed etiam ciuilibus eorum qui se Deo manciparunt, & non solum ad eorum corpora, sed ad ipsorum etiam substantias pertinentibus, tribuatur seu proxime ab ipso Christo, seu per legitimam sanctionem à Christi Vicario, seu ex pia concessione Christianorum Principum, quam firmiter, irreuocabilemque reddiderit consuetudo, ac vetustissima Ecclesiae possessio, pro eo ac variant auctororum sententiae. Certum illud est, nec per vim ab Episcopis illam extortam fuisse, nec furto sublatam, cum in comperto sit, praeter plurimas veterum Pontificum Constitutiones, id apertè sancitum de causis criminosis à quatuordecim Conciliis, quae Oecumenicis, quae Prouincialibus, admodum vetustis, in primis à Chalcedonenfibus, & maximo & celeberrimo, sexcentis triginta Episcopis conflato, & Caesarum auctoritate nobilitato: quae Concilia cum aliis innumeris testimoniis recensentur in erudito commentario à Romana Rota anno 1607. typis edito. Quod autem spectat ad iurisdictionem in Ecclesiarum bonis, consuli possunt Synodus tertia Romana, à Symmacho Pontifice habita iam ante mille supra centum quinquaginta annos, à Gratiano relata, aliarumque complures Prouinciales, praeter generalem atque insignem Lateranensem sub Innocentio III. quibus sanctionibus ad eò solemnibus, adeoque per varias regiones iteratis, Principes laici opere obstitissent, si voluntate dissentissent. Atqui ex opposito eas sibi probari professi sunt, cum in suis Academiis stipendia persoluerint Magistris Iuris Canonici, in quo sanctiones illae continentur.

8 Nec alia pariter ratione mihi opus est ad diluendum quod tertio loco est obiectum de suprema Romani Pontificis iurisdictione: sed remissis lectoribus ad ea, quae Aleandri voce disserui in Wormatiensi conuentu, abundè mihi sit percontari, Quanam magicà vi Romani Pontifices vniuersum Christianorum genus adeò fascinarunt, vt illud inermes sibi subiecerint, cunctis Episcopis ad sibi obsequen-

b Canone 9.

e Pag. 102.

& multis sequentibus.

d Cap. 3.

& 4

e 12. q. 2.

cap. Non licet.

f Cap. 44.

g Lib. 1. c. 25.

Historia
Concilii Tridentini
lib. 12.
cap. 3.

IV

1551.

sequendum, cunctisque Principibus ad ipsos tamquam Christi Vicarios venerandos usque ad osculum pedum pertractis? quoniam amuleto tam Diuinam potestatem tot sæcula inter tantam hominum rerumque varietatem sibi conseruarunt, quibus ad eam retinendam inuitis aliis vires neuiquam suppetebant? Enimuero si S. Augustinus existimauit, terrarum Orbis conuersionem ad Fidem absque miraculis miraculorum maximum futurum fuisse, & satis efficax ad nostræ Fidei veritatem comprobendam; multò prodigiosius miraculum, longeque efficacius ad comprobendam legitimam Romanorum Pontificum auctoritatem existimasset, hanc ipsorum auctoritatem per Christianas nationes amplificatam, si contra veteris Ecclesiæ mentem, & sine manifesto rationis titulo contigisset. Etenim in gentium ad Christum conuersione complures viri morum sanctitate venerabiles, dum Religionem legibus honestissimam promulgabant, aduersus sectas belluarum ritu viuentes, & ab ipso rationis lumine damnatas decertarunt; & antequam Fidem stabilirent, innumerabiles ex illis secures crucisque passi sunt. E contrario, si res, de qua loquimur, perinde contigisset ac eam Suavis colorat, Pontifices, tametsi eorum multi virtute non præcellentes, sine huiusmodi certamine obtinuissent hanc amplissimam supremamque iurisdictionem, diminutâ simul & sacrâ Episcoporum & profanâ Principum potestate, quarum vtraque rationi dissentanea nequaquam videbatur, sicuti saxorum adoratio.

Superest, vt postremo Suavis dicto respondeam, affirmantis, Hoc regimen Ecclesiasticum minimè pendens à ciuili, in cuius medio positum est, ne cogitatum quidem fuisse ab vilo scriptorum, qui de hominum regimine vmquam egerint. Ita est: antiquorum siquidem sapientum mens progressa non est ad multa longè demissiora, quàm sit Diuinæ sapientiæ Ecclesiam instituentis æconomia. Exempli gratiâ: Nequaquam credidere, per vestigia nostris plantis aduersa posse homines ambulare, aut sub æquinoctiali circulo vitam ducere: nunc verò Hispani nauæ illorum Philosophiam irrident. Sed quoniam postquam res cernitur in opus deducta, facilius est causam inuenire cur possibile sit, quod prius fieri non posse censebatur. Si Plato aut Aristoteles hac nostrâ ætate superstites forent, experirentur, admissâ etiam hac immunitate sacræ gubernationis à profana, nullum esse nec vmquam fuisse Reipublicæ regimen ciuilius, cultius, nobilius, honestius imperio Ecclesiastico. Sic meâ quidem sententiâ à ratiocinarentur: Duplex esse genus præstantiæ, adeoque subiectionis; alterum auctoritatis, alterum roboris: nec posse regi-

men

men diu probè persistere, quin in tyrannidem degeneret, si hæc vtraque præstantia in vno eodemque capite copulentur. Auctoritatis præstantia residet in Principe, in Senatoribus, in Togatis: præstantia roboris in Populo, in Rusticis, in Militibus. Solet autem præstantia roboris, auctoritatis præstantiæ se subdere, quamdiu rectè moderateque auctoritas exercetur; ac proinde, si quis ex robustioribus contumacior euadat, à reliquis numero potentioribus coërcetur, legitimam potestatem vindicantibus. Sin autem contingat, vt auctoritas subditos opprimere moliatur, qui sic robore præpollent, ad eam infringendam conspirant; atque huiusmodi conspiratio, & oblectantis roboris formido, validum quoddam iustitiæ præsidium est in animis dominantium.

10 Idem porò inter Sacram Profanamque potestatem vsuuenit. Sacra quidem si spectetur, auctoritas suprema est: ad ipsius quippe reuerentiam profani Principes sese inclinant, ab eaque tum sibi tum suis subditis normam accipiunt ad altissimum hominis Christiani finem prosequendum. Profana è diverso, si robor spectetur, suprema est, cum eius nutui legiones arcesque subdantur. Dum Ecclesiæ potestas intra recti fines se continet, meritò à profana formidatur: nam si non semper, saltem sæpè populorum veneratio, quæ Religionem colit, subditos concitat aduersus profanum Principem sacræ potestati insultantem. Contrà verò, si Præsides Ecclesiasticus auctoritate suâ per iniuriam aduersus laicorum potestatem abuti vellet, à populis, veneratione in detestationem commutatâ, desereatur, adeoque non ampliùs emereret, sed contempta iaceret: atque huiusmodi temperamentum vtrique potestati conducit. Hinc enim cuiuscumque prudenti Principi non molestum, sed gratum esse debet, se fræno quodam coërceri, ne præceps agatur quò furor effrænata potentiæ homines trahit: quod frænum non prodest solùm ne charitatem in Deum hominesque, sed etiam ne Principatum amittat; quippe qui remoto pariter sacræ auctoritatis obstaculo, diutiùs cum petulantia perstare non potest: simul etiam hoc eodem fræno populi longè validiùs obsequio Principis obstringuntur; eaque propter multò minùs coniurationum seditionumque inter Principatus Catholicos efferbuit, quàm in iisdem regionibus, cum ibi ethnicorum superstitio aut hæresis dominata est. Hinc verò dum sacri Præsides intelligunt, ipsorum potentiam, quantum attinet ad vsum, populorum veneratione vniuersam inniti, commonentur, vt eam venerationem morum integritate sibi conferuent, seque ab omni eo, quod immoderationem violentiamque præ se ferat, prorsus

Pars II.

N n

sus

Historia
Concilii Tridentini
lib. 12.
cap. 3.
1551.

1551.

sus abstineant. Huc accedit ad Principis cautionem, quod ciuitatum ei subiectarum Præsules plerumque feliguntur ex familiis ditioni suæ subiectis, iique vel ab ipso ad Tiaras nominati, vel eisdem gratiosi; quodque reliqui omnes Ecclesiastici cum eo pariter connectantur pluribus humanis nominibus, originis, accepti beneficij, vtilitatis: adeoque ab eorum seu vi seu voluntate nihil sibi metuendum est, nisi vbi palam à Deo ipse deficiuerit: quin etiam ipsorum operâ, qui sunt pacis studiosi, & auctoritate pollentes, ceteri bellicosiores insolentioresque in quiete atque officio continentur. Hinc pariter euenit, molestiam Principibus non exhiberi à potestate, quam summus Pontifex in illorum ditionibus obtinet: hæc enim similiter inermis est, & homines Ecclesiæ mancipati, qui tandem ab ea maximè pendent, validissimis vinculis clientelæ profano Principi obstringuntur; adeoque non nisi manifestâ conscientie lege compulsi, ad illi repugnandum conuenient. Summi verò Pontifices, utpote orti priuatis natalibus, professione togati, ætate fringentes, plerumque eorumdem Principum studiis euecti, modicæ minimeque hereditariæ ditionis possessores, rarò inducunt animum ad suscipienda seu continuanda vasta, inquieta & periculosa consilia. Quamuis autem hæc omnia, perinde ac reliqua moralia, & quæ pendent ab humani arbitrij varietate, nec omnino certa in cunctis euentibus confluant, nec vim obtineant ineluctabilem ad permouenda cuncta ingenia, ut proinde interdum profani Principes impetum quorundam Episcoporum, aut per ferociam quorundam Pontificum molestiam aliquam experti sint; tamen quis adeò desipiat, ut arbitretur procul arcendum, tamquam perniciosum, quidquid interdum nocet; tametsi verisimilior & frequentior sit eiusdem vtilitas? Id ita si foret, oporteret ut Principes suos milites exarmarent, præsidiaque dimitterent, ob exempla multorum dominantium, qui à suis præsidiariis oppressi & sceptrum & vitam perdididerunt.

Hæc igitur rationum momenta sunt, ob quas tot iam sæcula perdurat id quod Suauis autumat, à priscis de regendi forma scriptoribus tamquam possibile numquam fuisse cogitatum: nec solum perdurat, sed tria parit ingenia adiumenta ad mortalem etiam felicitatem. Vnum est, maxima & in primis amica inter Principes nationesque communicatio: cum per alia tempora, & in aliis sectis conspiciamus, à singulis ferè principatibus singulos per se quasi mundos constitutos, exteris vix non ignoratis, aut notis ferè tamquam hostibus, non tamquam suis ciuibus, vnam humanam Rempubli-
conflan-

constantibus; quod rectæ hominum constitutioni, fini que à Natura intento tantum repugnat, quantum Aristoteles considerat, ^b obseruans non alia de causa hominem ab illa generari alienæ opis indigum, & sibi ipsi minimè sufficientem, nisi quòd mutua indigentia commercia contrahat societatem que, per quam communes fiunt singulis hominibus merces, notitia, vires ab vniuerso mortalium genere possessæ, & vnamquamque regionem locupletet tot salutaribus iucundisque naturæ fructibus, tot præclaris industriæ inuentis, tot miris arcanisque rerum cognitionibus, quot immensa omnium locorum ingeniorumque varietas progignit. Hæc itaque societas, ac veluti fœdus multarum inter se nationum, quantumuis inuicem longè distantium ac diuersarum, mirificè colligatur & extenditur ob coniunctionem, quæ cunctæ Christianæ nationes in vno eodemque Ecclesiæ Capite nectuntur.

1551.
b Primo Pontificum.

12 Aliud emolumentum est, quòd adsit sequester quidam concordie inter Principes Christianos, ad cuius & officium & commodum pertinet eam curare, quòd Christiana Respublica sibi obtemperans sit validior aduersus infideles, aut contemptores, aut hostes auctoritatis suæ, & cui tamquam communi parenti possint Principes iniuriæ vlciscendæ ius commoti que animi sensa condonare.

13 Tertio loco prodest, quia principatus quidem extat eiusmodi legibus institutus, vt qualiscumque sit in iis custodiendis infirmitas, quicumque homo, qui litteris vitæ que probitate tamquam dignus commendetur, polliceri sibi possit, non quidem semper pro mensura meriti (cùm id extra cælestem Rempublicam neuiquam sperandum sit) sed semper longè supra fortunæ suæ conditionem se prouectum iri. Qui sanè ad virtutem stimulus, nec est nec vquam fuit adeò validus in quouis alio post orbem conditum principatu.

14 Si rationes hæcè perpendisset Suauis, non eo deuenisset audaciæ, vt rerum ciuilium tam fidenter Aristarchum ageret, ratus, tot Principes, tot Senatus, tot Nationes tam longo annorum curriculo mentis impotes fuisse, dum se ad inermis cuiusdam Sacerdotis pedes sponte prosternerent. Admiratio, ignorationis filia, sed fortunata est, quia mentem excitat ad ignotas causas nouorum effectuum perscrutandas: verum hanc utilitatem confert, modestè pro certo ponens, huiusmodi causas reuerà esse non eorum quæ sciri possunt, immensitatem coarctans inter angustias intelligentiæ suæ, vnde sibi persuadeat id, cuius causam nequit attingere, temerè contingere.

Historia
Concilii Tridentini
lib. 12.
cap. 3.
1551.
b Primo Pontificum.